

Theologiæ Sacramentalis Scholasticæ Et Moralis Pars ...

Ad Mentem Doctoris Subtilis Ioannis Duns Scoti D. Augustino conformen

In qua tractatur de Sacramentis in Genere, & duobus primis in specie

Bosco, Jean a

Lovanii, 1665

Concl. V. Cum voluntate non conferendi effectum Sacramenti stat intentio
faciendi quod facit Ecclesia.

[urn:nbn:de:hbz:466:1-73340](https://nbn-resolving.org/urn:nbn:de:hbz:466:1-73340)

Sacramentorum. Aliud est de bonitate ministri (ut ex dictis supra colligi potest) illa enim sapius in ministris deest, sapius de vitæ honestate parum sollicitis.

Neque Deus omnibus inconvenientijs debuit providere, alioquin dicamus etiam infantes in utero solâ fide parentum posse justificari; imò & aliorum, quando ex malitia parentum in utero suffocantur, nè videlicet malitia parentum innocentibus noceat; vel (si placet) excipiamus omnes illos à regula generali, quam expressit Christus Joannis 3. v. 5. *Nisi quis renatus fuerit ex aqua & Spiritu Sancto, non potest introire in regnum Dei.* Quis hoc asseret absque magna temeritate?

69. Propter raros ergo casus non debuit Deus mutare ordinarium cursum suæ providentiæ, aut ita instituire Sacramenta, ut nunquam possint irritè conferri bonâ fide suscipienti. Aliunde verò (inquit Lugo supra n. 50.) congruum erat Sacramentalis actiones esse actiones religiosas & cæremónicas factas, quibus Deus ab hominibus coleretur; atque ad eò oportebat fieri ex intentione exercendi cultum illum: cultus enim non est sola actio externa, sed requirit voluntatem internam colendi.

Sed in oppositum facit, quòd externa collatio Sacramenti possit hominibus apparere ficta ac derisoria, & nihilominus esse validum Sacramentum, juxta eundem Auctorem n. 20. Videtur ergo sufficere, quòd actio Sacramentalis sit cultus aliquis materialis, qui accedente debitâ intentione possit fieri cultus formalis; & talis etiam cultus esset actio externa sine intentione conficiendi Sacramentum.

70. Obijcitur quintò: In alijs actibus humanis, puta contractibus & similibus, sufficit in nuntio vel ministro nuda executio operis; v. g. si ex præscripto Domini emat vel vendat, non requiritur particularis ipsius intentio emendi vel vendendi, ita quòd etsi contrarium intenderet, adhuc dominium rerum per actum externum transferretur.

Responsio. Respondeo primò cum communiore sententia, tam essentialiter requiri consensum internum ministri pro Domino ementis vel vendentis, quàm ipsius Domini; præterquam quòd aliquando emptio & venditio valeat, etsi de facto Dominus amplius non consentiat; si v. g. revocatio mandati mandatario non innotuerit, de quo alibi. Aliud fortè est de nuntio, qui non dicitur contrahere nomine mittentis, sed solùm significat consensum & voluntatem ipsius; quæ voluntas si reverà non existat,

vel potius si fuerit revocata, etiam nuntio ignorante, nihil efficitur; sicut etiam si verba nuntiantis sint indifferentia, & proferantur nomine proprio, & non Domini.

In alia sententia, quæ ad valorem contractus non requirit nisi actum externum cum consensu debito, responderetur, saltem quemlibet dominum ita posse dare potestatem ministro pro se contrahendi, ut non valeat quòd actum fuerit, nisi accesserit interna intentio. Porro (ut dictum est) noluit Christus valere Sacramentum absque intentione interna ministri.

71. Similis est objectio, quam habet Scotus supra n. 5. *Instrumentum non oportet quòd habeat actionem propriam; quia in actione propria non esset instrumentum, sed principale agens: nec multò magis oportet, quòd instrumentum habeat intentionem respectu finis, sed sufficit quòd dirigatur à principali agente intendente finem: minister est instrumentum Dei; ergo &c.*

Respondet Doctor n. 6. *Quòd aliud est loqui de causa secunda, & aliud de instrumento proprie dicto; causa enim secunda habet formam propriam in esse quieto, quæ est sibi ratio agendi in ordine suo, & hoc respectu eiusdem effectus, respectu cuius agit causa principalis in suo ordine; ita quòd universatim secunda causa proprie accepta effectum principalis cause per formam suam propriam attingit, in virtute tamen causa principalis agentis, quia subordinatur illi. Jam autem (ut ait n. 9.) Minister est causa secunda respectu ablutionis, non tantum ut ablutio est, sed ut Sacramentalis; & tunc habet propriam intentionem, cum sit agens voluntarium & non naturale, illam scilicet quæ pertinet ad cognoscendam.*

Plura alia obijciuntur contra hanc veritatem, sed quia nullius ponderis sunt, ab illis referendis & refellendis superledeo. Quæro autem, an quemadmodùm requiritur intentio conficiendi Sacramentum, ita etiam sit necessarius animus conferendi effectum Sacramenti? Resolutio Doctoris Subtilis est hæc:

CONCLUSIO V.

Cum voluntate non conferendi effectum Sacramenti stat intentio faciendi quod facit Ecclesia.

72. **D**ico (inquit supra n. 4.) quòd intentio finis ultimi nullo modo requiritur in baptizante &c. Et n. 9. *sed respectu principalis effectus*

effectus Baptismi, scilicet gratia, potest dici minister instrumentum respectu Dei, eo modo quo agens dispositivum dicitur instrumentum respectu percipientis in secundo modo: & tale agens non habet intentionem respectu termini principalis agentis, sed respectu sui proprii termini; & ita concedo quod non est necesse baptizantem habere intentionem respectu ultimi finis Baptismi.

Ratio conclusionis.

Ratio est manifesta: quia effectus non spectat ad essentiam Sacramenti; ergo possum velle conficere Sacramentum nihil cogitando, vel etiam ignorando ejus effectum; per consequens non intendendo, cum intentio necessarii presupponat attentionem sive considerationem. Et sane quomodo administrans Sacramentum indigno, quod probabilius judicat non reviviscere, potest intendere effectum gratiae, quem scit Sacramentum nunquam habiturum? Impossibile certe nulla est voluntas efficax. Et quid prohibet tali casu habere voluntatem contrariam, videlicet non conferendi effectum?

73. Non est necessaria intentio per actionem externam dependentem a meritis Christi conferendi effectum Sacramenti.

Hercule non video, quomodo generaliter verum sit, quod quidam nuper in The-sibus publicis proposuit: Necessaria est intentio per actionem externam dependentem a Christi meritis conferendi effectum Sacramenti; hoc enim intendebat consecrans in cena Christus, cujus factum nobis in exemplum est. Ut enim omitam, quod Baptismus a Judeis (qui nec Christum, nec merita ejus recipiunt) collatus in nomine Trinitatis sit validus juxta responsum Nicolai Papae I. ad consulta Bulgarorum cap. A quodam Iudaeo de consec. dist. 3. Quot quæso reperiuntur ministri Sacramentorum, qui in actuali exercitio cogitant de meritis Christi? Credo, quod vix ullus. Ergone omnia illa Sacramenta erunt invalida? Profecto valde male provisum esset saluti fidelium, si talis explicita intentio, qualem tamen absque dubio Christus consecrans in cena habuit, requireretur.

Nicolaus Papa.

Quod si Auctor ille solum loquatur de intentione implicita, quæ semper involvitur in explicita voluntate conficiendi Sacramentum; quandoquidem effectus ex meritis Christi quasi naturaliter consequatur independentem ab intentione ministri, ita ut in potestate ejus non sit posito Sacramento impedire ipsius effectum, optime convenimus; nam hoc est quod asserimus & contendimus, ministrum videlicet in sua causa semper velle effectum; quod non est aliud, quam intendere ipsam causam, sive Sacramentum causativum gratiae & actu causans, quando in subiecto adest debita dispositio.

Alioquin scire velim, an Baptismus Lutheranorum, qui non credunt per Baptismum suscipientem justificari, sed per specialem ejus fidem, ad quam Sacramentum excitat, an (inquam) Baptismus ille valeat? Nullus hæcenus dubitavit, dummodò conferatur cum debita materia & debita forma; nec puto præfatum Auctorem contrarium responsum, si interrogaretur. Et tamen quis dixerit hæreticos illos explicitè intendere conferre gratiam per illud Sacramentum dependentem a meritis Christi? Jam jam enim dixi ipsos non credere Sacramentum habere talem effectum.

74.

Si respondeas, sufficere quod intendat effectum in genere, quisquis tandem ille sit. Contra: Christus in cena consecrans voluit effectum particularem, qui reverà per consecrationem efficiebatur, scilicet corpus & sanguinem sub speciebus panis & vini.

75.

Ad illud autem, quod prædictus Auctor addit: Imò non aliud est, quod intendi possit: in materia enim & forma nihil producitur quod rationem cause sanctificativæ in actu primo constituat, cum hoc ipsum ex parte ab intentione formaliter habeatur. Respondeo intendi posse, & deberi rationem cause sanctificativæ in actu primo, quæ nequidem ex parte formaliter habetur ab intentione, sed totaliter à materia & forma ut substantia institutioni Christi; nam (ut ostendi sect. 3. conclus. 1.) intentio non est formale & intrinsecum constitutum Sacramenti, sed causa ejus efficiens.

Intendi debet à ministro causa sanctificativa in actu primo.

Intendit igitur minister ponere materiam & formam non ut substantiam, sive ut dependentem à sua intentione, sed ut substantiam institutioni Christi. Voluit quidem Christus ut materia & forma sacramentalis dependentem ab intentione ministri, non tamen ut à concausa formali, verum ut à causa extrinseca efficiente, sicuti dependent ab ipsa persona ministri.

76. Cum intentione non conferendi effectum potest stare verum Sacramentum.

Ex dictis infero etiam cum explicita intentione non conferendi effectum, v. g. in hæretico, qui ex errore putat Sacramentum non conferre gratiam, posse stare voluntatem faciendi quod facit Ecclesia, adeoque verum Sacramentum. Error quippe ille privatus, & intentio desuper fundata, non destruit absolutam intentionem faciendi quod Christus instituit; sed est veluti ex suppositione quod Christus Sacramentum non instituerit cum tali effectum, cujus contrarium si minister cognosceret, voluntatem istam non haberet.

Simili modo hæretici conficiunt Sacramentum,

mentum, si absolute intendant facere quod Christus instituit, aut vera Ecclesia facit, etsi expresse non intendant facere, quod facit Papa, aut quod faciunt papista: hæc enim posterior intentio est ex suppositione sive sub conditione quod hi non servent institutionem Christi, nec faciant veram Ecclesiam.

Aliud dicendum foret, si hæretici intenderent expresse non facere quod hi faciunt, etiam si hi essent conformes institutioni Christi aut constituerent veram Ecclesiam: tunc enim posterior intentio priorem manifestè destrueret. Et eodem modo ratiocinandum est, si hæreticus in priori casu nollet conferre Sacramentum, casu quo haberet talem effectum, quem ex errore putat illud non habere. Pro quo

77. Quantam voluntas de duabus ex errore contrariis, fortitur effectum.
Nota, quando aliquis ex errore habet duas voluntates contrarias; v. g. vult consecrare Eucharistiam, & non offerre Sacrificium, quia iudicat illa esse distincta; vult contrahere Matrimonium, & non efficere Sacramentum (supposito quod contractus inter fideles inseparabiliter sit Sacramentum) & idem cernitur in intentionibus mox assignatis in hæreticis; tunc (inquam) illa voluntas fortitur effectum, quæ prævalet; quamvis enim utraque videatur absoluta & efficax, reverè tamen una dumtaxat talis est, illa videlicet, quæ ex suo modo tendendi explicitè vel implicitè est magis universalis, & reflexiva supra aliam.

Porro talis ordinariè censetur voluntas conficiendi Sacramentum, quando quis dicit: *volo omnino consecrare Sacramentum*; hæc quippe videtur implicitè revocare omnes voluntates contrarias; siquidem homo ita constitutus est, ut si sciret Eucharistiam v. g. esse verum Sacrificium, adhuc vellet consecrare. Si autem aliter affectus est (quod pendet à circumstantiis particularibus) constat apud omnes Sacramentum esse invalidum; jam quippe prævalet posterior intentio, & implicitè vult non consecrare Sacramentum.

Unde si aliqui contrahant Matrimonium ex errore indissolubilitatis aliàs non contracturi; neque valet in ratione contractus, neque in ratione Sacramenti; valet autem si absolute & simpliciter contrahant, quamquam speculativè iudicent esse dissolubile: supponitur etenim voluntas contrahendi & conficiendi Sacramentum magis universalis & reflexiva supra aliam, adeoque revocatoria alterius.

78. An voluntas universalior & reflexiva sit formaliter unica.
Quæret fortassis hic aliquis, an illa voluntas universalior & reflexiva sit formaliter unica, an verò duplex? Dicastillo disp. 3. n.

169. existimat necessarium esse, ut volens simul cum intentione & voluntate alicujus objecti, v. g. Sacramenti, habeat aliquam aliam voluntatem revocandi voluntatem contrariam.

Probat à priori n. sequenti ex distinctione objectorum & separatione unius voluntatis ab alia; nam voluntas, quæ quis vult ut aliquid fiat, habet pro objecto id, quod est faciendum, seu effectum illius; voluntas verò quæ vult, ut ea voluntas prævaleat, etiam si fortè haberet prius, vel habeat postea aliam voluntatem in contrarium, habet propriè pro objecto derogationem alterius & stabilitatem oppositam.

Verùm quare voluntas unico actu non potest velle, v. g. Eucharistiam consecrare in omni eventu, omni (quantum in se est) sublato obstaculo prius habito vel postea habendo, sicut ex mente ejusdem Auctoris n. 173, potest eadem intentione velle Eucharistiam consecrare & non sacrificare? Certè haud scio disparitatem, cum etiam consecrare Eucharistiam & non sacrificare fiat objecta distincta, & una voluntas possit ab alia separari. Nam voluntas quæ quis vult ut aliquid fiat, habet pro objecto id, quod est faciendum, seu effectum illius; voluntas verò, quæ vult ut aliquid non fiat, habet pro objecto id, quod non est faciendum; sive non effectum illius. Si ergo voluntas unico actu potest attingere duo objecta contraria, cur non magis duo objecta disparata?

Nec puto quod Dicast. hoc negaret; quia solum oppugnat Lugonem, qui docet universaliorè illam & reflexivam voluntatem non requirere ullam actualem attentionem ad voluntates contrarias præteritas vel futuras, sed satis esse si voluntas ita habitualiter affecta sit, ut si intellectus proponeret aliquod obstaculum, adhuc perseveraret in præsentis volitione. Quod non arbitror improbabile, quidquid Dicastillo contradicat.

Dices primò: Voluntas merè habitualis, & in sola animi præparatione, nihil operatur; v. g. si quis putans occidere feram occidat hominem, non peccat, neque est irregularis; licet occidisset si scivisset. Similiter non peccat, qui ex ignorantia jejuniæ comedit carnes, comesturus etiam si oppositam habuisset scientiam; &c. Ergo in præsentis habitualis ille affectus non potest efficere ut hæc potius, quam illa volitio sit efficax.

Respondeo negando consequentiam. Assigno disparitatem: quia peccatum formale necessariò est actualis difformitas à lege,

Opinio Dicast.

79. Reselline

Probabiliter non requiritur intentio ad voluntates contrarias præteritas vel futuras.

80. Objecto prima.

Responso

lege, quæ requirit voluntarium actuale. Unde non est idem: peccat, & peccasset; sic quippe sapissimè homines deberent dici peccare; quandoquidem si tales vel tales circumstantiæ occurrissent, peccassent. Porro in casu nostro habemus absolutam & actualem volitionem consecrandi v. g. Eucharistiam, & dubitatur dumtaxat de ejus efficacia.

Quemadmodum ergo dispensatio Principis (ut docetur in tractatu de Legibus) censetur inefficax, si Princeps noluisse dispensare errore detecto, ex cap. fin. de filiis Presbyterorum in 6. ibi: *Cum non sit verisimile sedem ipsam cum illo predictum patiente defectum voluisse si hoc fuisset expressum dispensare*; quidni pari ratione voluntas aliqua absoluta possit revocare contrariam ex solo habituali affectu operandi, non obstante quacumque voluntate contraria?

Cap. fin. de fili. Presb. in 6.

81. Obiectio secundæ;

Dices secundò: Operans dubitat quomodo fuerit affectus. Respondeo, vel tunc utramque voluntatem fuisse inefficacem; vel certè efficacia unius dijudicanda est ex communi prudentum judicio in talibus circumstantijs.

Que solvitur in simili.

Accipe simile: contraxit aliquis sponsalia cum errore divitiarum; si error dedit causam contractui, id est, si cognita paupertate noluisse contrahere, liberè potest resilire à contractu sponsalicio; si autem error non dedit causam contractui, id est, si equidem contraxisset, manent sponsalia irritabilia. Quòd si dubitet, an voluisset contrahere, vel non; dico, si quilibet prudens non contraxisset, præsumitur & hunc noluisse contrahere; ac per consequens liberum ipsi est sine alia causa resilire, quia fortissima præsumptio desumitur à communiter accidentibus.

82. Sententia Logonis, quod prævaleret posterior voluntas, si utraque esset æqualis.

Petes, quid si utraque voluntas esset æqualis? Respondet Lugo disp. 8. num. 124. prævaleret posterior: nam sicut posterius testamentum semper prævaleret priori, etiamsi quando sit posterius, non recorderetur homo prioris à se facti; sic si heri applicasti sacrum hodiernum pro Petro, & hodie immemor illius voluntatis applices pro Paulo per voluntatem æquè absolutam & efficacem, videtur præferenda hæc posterior: quod tamen intelligendum est (inquit) cum limitatione statim apponenda.

Et quæ ista? Tunc voluntas posterior prævaleret, quando prior solum manet habitualiter, ut in exemplo applicationis sacri crastini; secus si utraque influit in actum. Pono ergo casum, quòd Sacerdos

in principio missæ applicavit fructum Petro, & in actuali consecratione conscius prioris intentionis applicat æqualiter Paulo; cujus erit fructus? Respondet Card. nullius; sicuti si quis unà & eadem intentione vel duabus simul æqualiter vellet consecrare Eucharistiam sine Sacrificio, non fieret Sacramentum, quia voluntas simul vult ponere aliquid impossibile.

Rectè judicasti. At quis indicavit vobis hesternam applicationem non influere in hodiernum sacrum, tamen si solum habitualiter permaneat? Nonnè eadem disp. num. 93. magis tibi probatur sententia Suarij & aliorum asserentium validè applicari Sacrificium per intentionem habitualem? Vel si non influit eo modo, quo applicatio debet influere ut habeat suum effectum; quomodo, si sola esset, influeret?

Et pono casum, quòd die Lunæ applicaverit sacrum celebrandum die Mercurij Petro, die autem Martis Paulo; cum utraque solum habitualiter existat quando celebret, quæro cujus erit fructus? Prætereà, esto non influat habitualis intentio in Sacrificium, dum contraria actualis supervenit; jam non utraque voluntas erit æquè absoluta & efficax, sed actualis efficax, habitualis inefficax.

Hinc probabilius arbitror, utramque voluntatem fore inefficacem; adeoque nec Petro, nec Paulo fructum aliquem ex hujusmodi Sacrificio obventurum, eodem modo ac si simul pro utroque æqualiter & totaliter fuisset oblatum.

Aut, si hoc non placet, accipe Reg. §4. de Reg. juris in 6. *Qui prior est tempore, potior est jure.* Cum ergo secundum Logonem supra num. 99. applicatio Sacrificij sit quasi donatio & dispensatio emolumentum, quemadmodum res duobus in solidum vendita vel donata debetur priori emptori vel donatario, nisi posteriori sit tradita; ita vix dubito, quin Deus iudex justus, cujus est fructum donatum tradere, priorem tempore donatarium, utpote potiozem jure, juxta regulam allegatam, præferet posteriori.

Quòd si respondeas, quia prior donatio fuit revocata per posteriorem. Contra: hoc quaeritur, an prior donatio inter vivos revocetur per posteriorem, quando procedit ex ignorantia; & faciliùs negatur, quàm affirmatur.

Ad simile de Testamento habes responsionem sect. 3. conclus. 4. Vide ibi dicta.

Et hæc quidem satis prolixè de intentione in communi, quæ dividitur primò

X

83.

84. Sed probabilius utrumque foret inefficax.

vel dicendum prior rem esse efficacem. Reg. 14. in 6.

85.

Quid sit intentio directa & indirecta.

primò in directam & indirectam. Prior est, quâ aliquid volumus secundùm se, à qua aliquid dicitur voluntarium directè. Posterior, quâ tantùm in causa; & quod ita volitur, vocatur voluntarium indirectè.

Aliqui per voluntarium directum intelligunt illud, in quod voluntas tendit per actum positivum ordinatum ad illud sive in se ipso, sive in causa: & ita ebrietas secuta ex nimia potatione est voluntaria directè, & volitio nimie potationis est intentio directè ebrietatis. Voluntarium autem indirectum erit, puta interna omisio voluntatis, & illud in quod voluntas non tendit actu ordinato ad illud neque in se neque in causa, ut omisio sacri prævifa in somno vel lusu.

Alij vocant voluntarium directum, quod in se ipso amatur mediatè vel immediatè, ut cum volo ambulare & alium assequi, tam ambulatio, quam assecutio est voluntaria directè. Indirectum, quod potuit voluntas impedire, & non impedivit; v. g. si quis videt alterum erraturum, & non monet, error alterius est voluntarius indirectè. Deinde, si videt effectum secuturum ex sua actione, qui tamen illi displicet, ut homicidium ex ebrietate.

His suppositis de ratione nominis, quaerunt Theologi an sufficiat ad valorem Sacramenti voluntas sive intentio illius in causa? Explico: aliquis scit, se in ebrietate vel somno proferre verba consecrationis; vult ergo, quando est sui compos, per verba postea in somno vel ebrietate prolata validè consecrare. Pro resolutione erit

CONCLUSIO VI.

Intentio Sacramenti debet esse directà, hoc est, collatio Sacramenti debet esse libera in se, & non tantùm in causa, v. g. in ebrietate in illum finem intenta, ut in ea Sacramentum consecratur.

86. **E**st communis; sed efficax ejus probatio non parùm difficilis. Et quidem quando quis se non inebriat eo sine (quamquam prævideat se prolaturum verba Sacramenti, & velit etiam ea esse valida, nec

minùs ipsam ebrietatem) satis constat non confici Sacramentum; quippe verba illa non procedunt ut effectus ab illa priori voluntate ebrietatis, tanquam à causa morali; sed ab ebrietate, ut à causa physica.

Accedit, quòd, ut verba significant, non sufficiat velle me significare, si ea verba protulero; at requiritur quòd ad hunc finem velim ea proferre, atque adeò ut velim ipsam prolationem, & hæc oriatur ex intentione significandi per verba; alioquin non loquor humano modo, cum tamen ministerium Sacramenti debeat esse actio humana, ut ex dictis liquet.

Major difficultas est in casu conclusionis; siquidem tunc verba oriuntur mediatè ex illa intentione priori, & non tantùm sunt volita sive voluntaria in causa, sed etiam directè & formaliter secundùm se ipsa, juxta tertium modum supra relatam; quemadmodùm nepos directè procedit ex avo; quamvis mediatè.

Confirmatur: quia qui effundit aquam in puerum, solum vult abluionem in causa, scilicet in illa effusione; similiter si conjux v. g. projiciat chartam, in qua alteri significat suum consensum. Quidni etiam valeat Matrimonium, si velit significare consensum suum in somno & ebrietate? Propter hæc aliqui censent Baptismum v. g. ita collatum esse validum, sed iterandum sub conditione.

Oppositum docet conclusio, cujus ratio est: quia nec tales locutiones vel actiones sunt humanae; licet enim ad illas non semper requiratur libertas actualis, ut patet in illo, qui distractè consecrat; necessaria tamen est virtualis, id est, actualis præcedens, quæ humano modo adhuc influat in opus præsens, sive (ut loquitur Emin. Lugo disp. 8. num. 103.) licet locutiones illæ sint liberæ denominativæ, non possunt tamen significare more humano mentem loquentem præsentem, id est, quid sentiat pro tunc de rebus sive præsentibus, sive præteritis, sive futuris. Enimverò ebrius vel dormiens nihil de facto sentit de illis, de quibus loquitur, nequidem virtualiter; porro distractè celebrans exprimit saltem mentem, quam virtualiter habet, id est, derivatam humano modo ex priori mente magis explicata.

Et esto verba possent significare mentem merè præteritam; tamen Christus non instituit nisi verba & actiones, quæ exprimerent mentem præsentem; quippe instituit ea, prout sunt signa humana, & prout significant humano modo & di-

Difficultas
contra
Conclusio-
nem.

87.
Ratio Con-
clusionis.

Lugo.

Christus
non instituit
nisi
verba &
actiones
quæ expriment
mentem
præsentem
& di-